Het verborgen verhaal van het Ramplaanspad

In de volksmond ‘Koepad’ (of Koeiepaadje) genoemd

Het Ramplaanspad of Koepad is een smal schelpenpad, prachtig en landelijk gelegen in het westelijk tuinbouwgebied van gemeente Haarlem. Het fiets- en wandelpad is een noord-zuidverbinding, vormt het verlengde van de historische Ramplaan, en eindigt bij het toegangshek van de verdwenen buitenplaats Duinvliet. Het is een belangrijke recreatieve verbinding voor de regio, maar kent ook een historische oorsprong die diep geworteld is in de ontstaansgeschiedenis van het gebied.

Wat direct opvalt aan het pad is dat het een kaarsrechte lijn vormt in het landschap. De structuur is te verklaren als we de geschiedenis van deze plek induiken. Uit archiefonderzoek weten we dat hier van oudsher een (zand)vaart liep. Waarschijnlijk is rond 1634 begonnen met de aanleg van deze vaart, gelijktijdig met de aanleg van landgoed Elswout. De zandvaart werd gebruik om zand vanuit het duingebied af te voeren, maar waarschijnlijk ook om bouwmateriaal voor buitenplaatsen over aan te voeren. Het zand was lucratief voor de handel, want steden als Haarlem en Amsterdam hadden dit nodig voor hun 17^{e} eeuwse stadsuitbreidingen.
De vaart verbond van oudsher landgoed Elswout met andere vaarten en het noordelijker gelegen Overveen. Op of langs deze vaart is in de 18^{e} eeuw de huidige Ramplaan ontstaan.

Vaarten waren in de 17e eeuw een modern, efficiënt en goedkoop vervoerssysteem. Veel waterverbindingen hebben in de loop der tijd echter hun oorspronkelijke transportfunctie verloren. Toch zijn deze waterhuishoudkundig en recreatief van groot belang gebleken. Dat geldt ook voor het Ramplaanspad.
Het is dan ook bijzonder dat de rechtlijnige structuur van de voormalige vaart na bijna vier eeuwen nog herkenbaar en beleefbaar is tijdens een wandeling of fietstocht over het Ramplaanspad en de Ramplaan. Als relict uit het verleden vertelt het ons een stukje geschiedenis van het vroegere pre-stedelijke landschap en dat is zeker het behouden waard.

Weetjes:

- De Ramplaan (Laan van dhr. Ramp) en het Ramplaanspad zijn vernoemd naar de familie Ramp die in de 15e en 16e eeuw eigenaar waren van huis Rolland. In 1737 werd dit huis gesloopt. De exacte locatie van het huis is onbekend, maar het is wel bekend dat op de plek van de huidige Rollandslaan vroeger de oprijlaan van het huis lag.
- De populaire horecagelegenheid ’t Wapen van Kennemerland wordt ook wel ‘De Stinkende Emmer’ genoemd, naar de visemmers die de visvrouwen er buiten neerzetten op hun weg terug van de markt in Haarlem naar Zandvoort.
- Het zuidelijk deel van het Ramplaanspad gaat door een prachtige beukenlaan. Het vermoeden is – zo blijkt uit kaartstudie - dat er vroeger ook bomen langs het gehele Ramplaanspad stonden. En dan in ieder geval aan de westzijde.

Achtergrondinformatie van het gebied:
In de middeleeuwen bestond het gebied uit een laaggelegen venige strandvlakte gelegen op het kleine stukje strandwal Heemstede-Overveen, tussen de westelijke en middelste noord-zuid lopende strandwallen. In 1250 moet hier al het huis Rolland hebben gestaan op een uitloper van de duinen, als is de exacte locatie van het huis niet bekend. Van hieruit werd het veen ontgonnen, waardoor het land geschikt werd voor tuinbouw en naderhand ook blekerijen.

Een van de eerste weergaven van de vaart en van de Ramplaan is te zien op onderstaande kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland uit 1746. We zien een van noord naar zuid lopende vaart, die voert langs huis Rollant, met daaraan gelegen kleine huispercelen en aan de westzijde een weg (de huidige Ramplaan).
https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=42&miadt=319&miaet=14&micode=30A&minr=1057032&miview=ldt

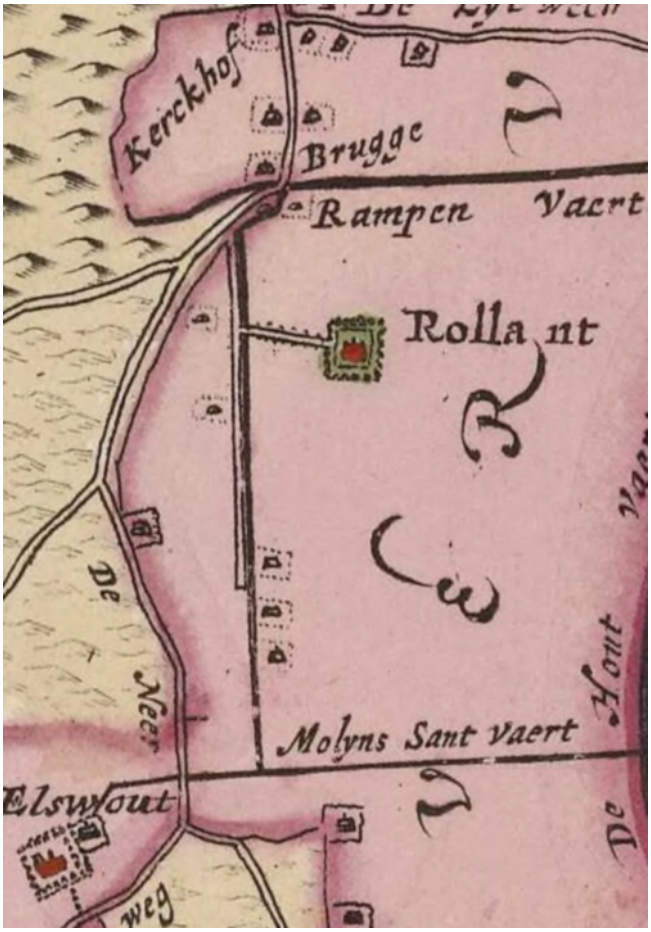

Detail van uitsnede kaart Rijnland uit 1746.

Hier is de historische kaart uit 1746 over de huidige luchtfoto (google maps) heen gelegd.